

**พฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรบ้านหินลาดหมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9
ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์**

**Behavior and problems of household accounting according to the
Sufficiency Economy Philosophy To reduce the debt problem of farmers in
Ban Hin Lad, Moo 4, Moo 5, Moo 6 and Moo 9. Hin Lat Subdistrict,
Ban Kruat District Buriram Province**

ทศพร แก้วขวัญไกร¹, ฐิติพร วรฤทธิ², บุญญฤทธิ์ เทียนวรรณ³, จินตนา น้อยโพชนันท์⁴,
วัลวิภาชาติชานนา⁵

Received: June 5, 2020

Revised: July 10, 2020

Accepted: July 10, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย จำนวน 259 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน จบการศึกษาประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 อาชีพทำการเกษตรและรับจ้างทั่วไป โดยพฤติกรรมทั่วไปเข้าใจในการทำบัญชีในระดับปานกลางและเริ่มทำน้อยกว่า 3 เดือน ซึ่งเป็นการจดบันทึกเน้นเขียนเป็นรายเดือนมากกว่ารายวัน ขณะที่ทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีระดับมากที่สุด เห็นว่ามีความสำคัญต่อการลดปัญหาหนี้สินในอนาคต 2) สภาพปัญหาอุปสรรคที่พบเกิดจากความเข้าใจ ความรู้ความเข้าใจ แรงจูงใจในการทำบัญชีครัวเรือน อันเกิดจากขาดการช่วยเหลือแนะนำและอธิบายถึงการจดบันทึกอย่างถูกต้อง

คำสำคัญ: พฤติกรรม, สภาพปัญหา, บัญชีครัวเรือน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

^{3,4,5}นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ABSTRACT

Objective of this research is 1) to study the household accounting behavior of Ban Hin Lad Farmers Group 2) to study the conditions, problems, obstacles and recommendations for the preparation of household accounts of Baan Hin Lad Farmers Group. The samples were 259 people. The research tools were quantitative. The results showed that 1) The majority of the 155 farmers of Baan Hin Lad were female, graduated from Grade 6 in agriculture and employment. general By the behavior of understanding in bookkeeping at a moderate level and starting to do less than 3 months, which focus on writing on monthly rather than daily While the attitude towards the accounting of households was at a high level, which was considered important in reducing debt problems in the future. 2) Problems and obstacles arising from lack of knowledge and understanding. Incentives for making household accounting Caused by a lack of help, guidance and explanation of correct note-taking

Keywords: Behavior, Issue of Problem, Household Accounting

บทนำ

ทิศทางในการพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นการปฏิรูปในการแก้ปัญหาประเทศในหลายๆ ด้าน อันเนื่องจากสถานการณ์โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการดำรงชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 1-10) จากการประเมินสถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า มีความเสี่ยงในระบบเศรษฐกิจและการเงินโลกในเกณฑ์สูง

ทำให้เกิดความไม่แน่นอนต่อภาคการเงินและการประกอบธุรกิจของประเทศไทย อันเกิดจากการเปิดการค้าเสรีมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง โดยเฉพาะมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการกีดกันการค้าเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังมีการแย่งชิงแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีระดับสูงในตลาดแรงงานเพื่อนำมาสร้างระบบหุ่นยนต์ทดแทนทักษะแรงงานต่ำที่ไม่ต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งส่งผลต่อการจ้างงานในอนาคต ในประเด็นเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเหลื่อมล้ำตามมาที่จะก่อให้เกิดความแตกต่างของรายได้ ความรู้ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีขั้นสูง ดังนั้น ประเทศไทยต้อง

เตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญความท้าทายที่จะ
เกิดความเสี่ยงในอนาคตอันใกล้

ในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่ต้องการวางแผนให้ ประเทศชาติมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน อัน เกิดจากการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ ที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นส่วนหนึ่งของ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่จะต้อง วางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มี คุณธรรม ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ ความสามารถพัฒนาตนเองได้ อีกทั้งให้ เศรษฐกิจเข้มแข็งและยั่งยืน สร้างฐานการผลิต และบริการเดิมให้ขยายฐานที่มั่นคง โดย เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 นำมาหลัก “ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นฐานในการพัฒนา ประเทศในการสร้างภูมิคุ้มกันต่อการ เปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก ภายใต้กรอบ ยุทธศาสตร์ที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการน้อมนำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง”(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: ออนไลน์) โดยเฉพาะการพึ่งพาตนเองที่ต้องรู้จักการ วิเคราะห์ตนเองเพื่อรับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภายใต้กรอบ แนวคิดยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ (กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , 2561: ออนไลน์) ที่เน้นทิศทางการพัฒนา

ด้วยการส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านด้วยศาสตร์พระราชาเพื่อสร้างการ พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืน ใน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่ต้องการพัฒนากองทุน หมู่บ้านเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากด้วย การพัฒนาธุรกิจชุมชน โดยพื้นฐานเบื้องต้นที่ เป็นปัจจัยสำคัญของการขับเคลื่อนต้อง พิจารณาถึงภูมิคุ้มกันตนเอง ดังนั้นเครื่องมือที่ ง่ายที่สุด คือ การจัดทำบัญชีครัวเรือนในการ บันทึกรายรับรายจ่าย ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การดำรงชีวิตของตนและครอบครัว เพื่อเป็น ประโยชน์ในการวางแผนชีวิตและกิจกรรม ต่างๆ ในแต่ละวัน, สัปดาห์, เดือนและปี เพื่อให้เห็นภาพโดยรวมของตนเองและ ครอบครัวว่ามีการใช้จ่ายเงินเป็นอย่างไร สินค้าที่มีการซื้อขายมีความจำเป็นมากน้อย เพียงใด หรือสินค้าใดที่มีจำเป็นสามารถที่จะ ลดได้หรือไม่ อาทิเช่น ข้าวเหล้า ข้าวบุหรื หรือ ข้าวห่วย เป็นต้น (พลพัทธ์ โคตรจรัสและคณะ, 2555) ซึ่งเป็นหลักการพึ่งพาตนเองพื้นฐาน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สายสมร สังข์เมฆ, 2559: 28) ที่เริ่มจากระดับบุคคล และระดับครอบครัว ที่มีเป็นการรู้ข้อมูล รายรับ รายจ่ายต่างๆ หนี้สินของครัวเรือนสู่ การวางแผนการบริหารการเงินให้เกิด ประสิทธิภาพ

บ้านหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัด บุรีรัมย์พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและลุ่มน้ำ หลากเกิดจากตะกอนลำนํามีพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งหมด 32.48 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ

21,708ไร่ จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหินลาด มี 9 หมู่บ้าน โดยมีประชากรเป็นชุมชนชนบทที่ประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรทำสวนยางพาราและทำนาเป็นหลัก รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรในแต่ละเดือนประมาณ 8,000 – 15,000 บาท (สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, 2559: ออนไลน์) แต่มีรายจ่ายและหนี้สินเป็นจำนวนมาก อันเกิดจากการกู้ยืมเงินทั้งในสถาบันการเงินและการเงินนอกระบบในการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมที่มีการลงทุนที่เพิ่มสูงขึ้นและสร้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ตามกระแสวัตถุนิยมในโลกปัจจุบัน เนื่องด้วยนโยบายของรัฐเล็งเห็นถึงความยากลำบากอันเกิดจากหนี้สินของเกษตรกร จึงมีโครงการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรบ้านหินลาดเพื่อนำมาแก้ปัญหาพื้นฐานเบื้องต้นให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตที่พอประมาณ พึ่งพาตนเองและให้เกิดการวิเคราะห์ถึงรายรับรายจ่ายของตนเองและครอบครัว อย่างไรก็ตามการเข้าใจถึงการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และ หมู่ 9 มีทัศนคติหรือพฤติกรรมและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่เหมือนกัน ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาถึงความต้องการของพฤติกรรมและอุปสรรคต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด จึงต้องการศึกษา

เพื่อหาแนวทางเพื่อทราบถึงทัศนคติหรือพฤติกรรมและอุปสรรค ปัญหาต่างๆ เพื่อนำไปแก้ไขและส่งเสริมให้กับกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดเพื่อทราบถึงรายรับ-รายจ่ายหรือปัญหาอันเกิดหนี้สินภายในครัวเรือน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

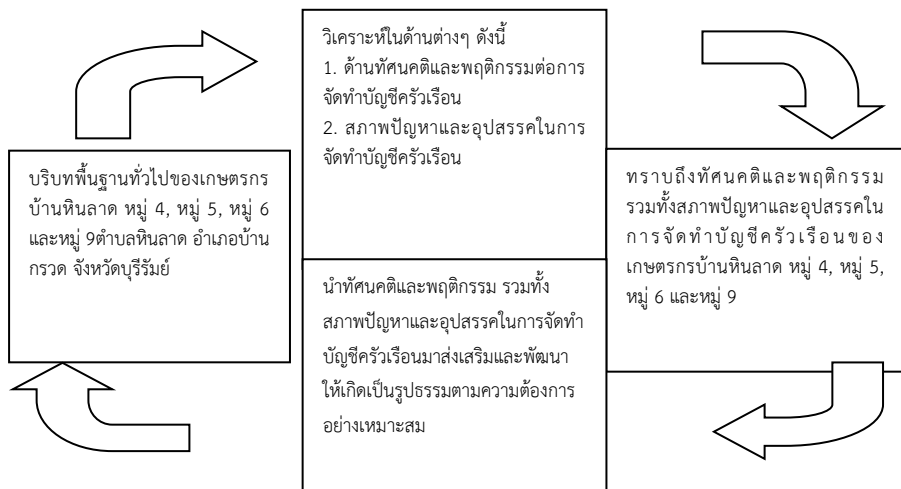
จำนวน ประชากรของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวน 731 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 2,729 คน ประกอบด้วยเพศชายจำนวน 1,394 คนและเพศหญิงจำนวน 1,332 คน (สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, 2559) ขณะที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยมี จำนวน 259 คน โดยนำจำนวน 731 ครัวเรือนมาหากกลุ่มตัวอย่าง

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์เนื่องจากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สิน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีกรอบกระบวนการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบกระบวนการวิจัย

ที่มา: จากการศึกษา

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย ตั้งแต่เดือน กันยายน 2561 ถึงเดือน มีนาคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนประชากรของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวน 731 ครัวเรือน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 259 คน ได้จากคํานวณหาค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1970: 580-581) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

N = ขนาดของประชากร

แทนค่าในสมการ

$$n = \frac{731}{1+(731)(0.05)^2} = 258.53$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เท่ากับ 259 คนขณะที่การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic sampling) โดยนํารายชื่อประชากรของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 นํามาเรียงตามอักษรแล้วนํามาคํานวณหาค่าช่วงของการสุ่ม ดังนี้

$$l = \frac{N}{n}$$

เมื่อ l = ช่วงของการสุ่ม

n = จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 137 คน

N = ขนาดของประชากรเท่ากับ 208 คน

แทนค่าในสมการ

$$I = \frac{731}{259} = 2.82 \sim 3$$

ดังนั้น การสุ่มหาเลขเริ่มต้นระหว่าง 1 ถึง 3 โดยวิธีนี้จะใช้การจับฉลากแบบง่าย ปรากฏว่าได้เลขเริ่มต้น คือ 3 ซึ่งจะนำมาหาจำนวนตัวอย่างที่ได้ นำรายชื่อประชากรมาเรียงลำดับตามตัวอักษร โดยมีลำดับที่ 3, 6, 9,..., 731 จนได้ครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 259 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

1. วิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการพิจารณาถึงทิศทางต่อการสร้างเครื่องมือ

2. เครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้จากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity), ความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity), ความตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity) และวิธีการวัดจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยจำนวน 5 คน ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC (Rovinelli and Hambleton, 1977: 49-60) ซึ่งได้ค่าการวัดจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่า IOC ≥ 0.5 ถือว่ามีความตรงอยู่ในเกณฑ์นำไปใช้ได้

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) กับ

เกษตรกรบ้านหนองม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 50 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) โดยค่าแอลฟา (α) ต้องไม่ต่ำกว่า 0.80 (สินพันธ์พิณิจ, 2553) จากการทดสอบค่าแอลฟา

ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficients) มากกว่า 0.80 ขึ้นไป ถือว่าแบบสอบถามมีเกณฑ์สามารถนำไปใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นักวิจัยได้ดำเนินการกำหนดระเบียบขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล คือเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยการสร้างแบบสอบถามเฉพาะประเด็นแบบมีโครงสร้าง (Structured interview) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 259 คน จากสูตรคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนี้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) บริบทพื้นฐานทำการวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) 2) พฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนและสภาพ

ปัญหา อุปสรรค วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ด้วยมาตรวัด Likert scale และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Method) เน้นการใช้สถิติ

ผลการวิจัย

1. บริบทพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

บริบทพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 นั้น จากจำนวนตัวอย่าง 259 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 59.85 โดยมีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 38.99 ขณะที่มีการประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรในการทำสวนทำไร่ จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 57.53 และมีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวนมากกว่า 6 ไร่ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 51.35 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 62.93 และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 62.93 ส่วนสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 4-6 คน จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 47.10 ขณะที่รายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน) อยู่ระหว่าง 4,001-10,000 บาท จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 56.76 รายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน) อยู่ในระดับต่ำกว่า 4,001 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 และภาระหนี้สินรวมในปัจจุบันมีจำนวนต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 166 คน คิดเป็น 64.09 ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 (259 คน)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	อัตราส่วน (ร้อยละ)
เพศ: หญิง	155	59.85
อายุ: 41-50 ปี	101	38.99
อาชีพ: เกษตรกร (ทำสวน-ทำไร่)	149	57.53
ระดับการศึกษา: ประถมศึกษา	163	62.93
สถานภาพ: สมรส	163	62.93
จำนวนสมาชิก: 4-6 คน	122	47.10
พื้นที่ทำการเกษตร: มากกว่า 6 ไร่	133	51.35
รายได้รวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน): 4,001-10,000 บาท	147	56.76
รายจ่ายรวมของครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน): ต่ำกว่า 4,001 บาท	111	42.85
ภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน: ต่ำกว่า 10,000 บาท	166	64.09

2. พฤติกรรมและทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

พฤติกรรมและทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินพบว่า พฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับระดับความรู้จัก “บัญชีครัวเรือน” มีระดับเข้าใจปานกลาง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 50.19 และมีระยะเวลาในการเริ่มทำบัญชีครัวเรือนน้อยกว่า 0-3 เดือน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 48.26 ขณะที่ในการบันทึกรายรับ-รายจ่ายบัญชีครัวเรือนได้ทำการบันทึกแบบเป็นรายเดือน จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 54.44 ดังตารางที่ 2

ทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินพบว่า โดยรวมมีทัศนคติระดับมากต่อการจัดทำบัญชี มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.84 แบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ใกล้เคียงกันดังนี้ **กลุ่มที่ 1** ประกอบด้วย 1) บัญชีครัวเรือนทำให้ทราบรายรับรายจ่ายของ

ครอบครัว มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.72 2) บัญชีครัวเรือนทำให้
เข้าใจระบบบัญชีครัวเรือนมากขึ้นมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.02 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.91 3)
บัญชีครัวเรือนทำให้ทราบรายละเอียด รายได้-รายจ่าย ของครอบครัวมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.02 ค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.84 **กลุ่มที่ 2** ประกอบด้วย 1) บัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่ดีมี
ประโยชน์ต่อครอบครัวมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.64 2) บัญชี
ครัวเรือนทำให้ครอบครัวมีความสุขมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.97
3) บัญชีครัวเรือนทำให้สมาชิกช่วยประหยัดรายจ่ายของครอบครัวมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.76 ค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.84 4) จัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินใน
เดือนถัดไปได้มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.90 5) บัญชีครัวเรือนทำ
ให้สามารถวางแผนชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนดได้มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.73 ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D) = 0.84 6) บัญชีครัวเรือนทำให้มีเงินออมมากขึ้นมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.71 ค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.82 และ 7) บัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่
ฟุ่มเฟือยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.87 ตามลำดับ **กลุ่มที่ 3**
ประกอบด้วย 1) บัญชีครัวเรือนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.69 ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D) = 0.92 ดังตารางที่ 2

3. สภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่ม เกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัด บุรีรัมย์

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด
ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินพบว่า โดยรวมมีสภาพปัญหาและอุปสรรคอยู่
ในระดับความคิดเห็นปานกลาง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.99
แบ่งเป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันมากที่สุดอยู่ในกลุ่มเดียวกับ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ **กลุ่ม
ที่ 1** ประกอบด้วยด้วย 1) ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) =
3.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.94 2) ขาดการช่วยเหลือแนะนำ อธิบายในการจดบันทึก
บัญชีครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.93 3) ขาดแรงจูงใจใน
การจดบันทึกบัญชี มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.98 **กลุ่มที่ 2**
ประกอบด้วย 1) มีการกิจที่รับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ มีค่าเฉลี่ย
(\bar{X}) = 3.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.94 2) ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติม

เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.46 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.85 3) ขาดบุคคลที่คอยช่วยทำบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.45 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.96 4) ไม่สามารถจดจำรายการ รายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.99 5) เกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซากมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 0.99 6) ท่านยังขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.01 7) ความยากในการทำบัญชีครัวเรือนทำให้ไม่อยากทำบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.02 8) ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในการจดบันทึกบัญชีมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.27 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.04 9) เมื่อบันทึกบัญชีครัวเรือนแล้ว ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.24 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.03 และ 10) ไม่เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 3.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.02 **กลุ่มที่ 3** ประกอบด้วย 1) สถานที่จดบันทึกบัญชีครัวเรือนไม่เหมาะสมเท่าที่ควรมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.02 2) เขียนหนังสือไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือมาจึงทำให้จดบันทึกไม่ได้มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.01 3) อ่านหนังสือไม่ออกจึงไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.01 และ 4) สายตาพร่ามัวมองไม่ค่อยเห็นทำให้ไม่อยากจดบันทึกบัญชีมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 2.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) = 1.04 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 พฤติกรรมและทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 (259 คน)

ข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรม/สภาพปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (คน)	อัตราส่วน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	ระดับความคิดเห็น
พฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร					
ระดับความรู้จัก “บัญชีครัวเรือน: ปานกลาง	130	50.19			

ข้อความเกี่ยวกับ พฤติกรรม/สภาพปัญหา และอุปสรรค	จำนวน (คน)	อัตราส่วน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความ คิดเห็น
ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำบัญชี ครัวเรือน: น้อยกว่า 0-3 เดือน	125	48.26			
ลักษณะการบันทึกรายรับ- รายจ่ายบัญชีครัวเรือน: รายเดือน	141	54.44			
ทัศนคติที่มีต่อการจัดทำ บัญชีครัวเรือน					
1. บัญชีครัวเรือนเป็นสิ่งที่ดีมี ประโยชน์ต่อครอบครัว			3.94	0.64	มาก
2. บัญชีครัวเรือนทำให้มีเงิน ออมมากขึ้น			3.71	0.82	มาก
3. บัญชีครัวเรือนทำให้ ครอบครัวมีความสุข			3.77	0.97	มาก
4. บัญชีครัวเรือนทำให้ สามารถวางแผนชำระหนี้ได้ ตรงตามเวลาที่กำหนด			3.73	0.84	มาก
5. บัญชีครัวเรือนทำให้ทราบ รายรับรายจ่ายของครอบครัว			4.07	0.72	มาก
6. บัญชีครัวเรือนทำให้ สมาชิกช่วยประหยัดรายจ่าย ของครอบครัว			3.76	0.84	มาก
7. บัญชีครัวเรือนทำให้เข้าใจ ระบบบัญชีครัวเรือนมากขึ้น			4.02	0.91	มาก

ข้อความเกี่ยวกับ พฤติกรรม/สภาพปัญหา และอุปสรรค	จำนวน (คน)	อัตราส่วน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ ความ คิดเห็น
8. บัญชีครัวเรือนทำให้ทราบ รายละเอียด รายได้-รายจ่าย ของครอบครัว			4.02	0.84	มาก
9. บัญชีครัวเรือนทำให้ชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น			3.69	0.92	มาก
10. บัญชีครัวเรือนทำให้มี การใช้จ่ายอย่างรอบคอบ และไม่ฟุ่มเฟือย			3.71	0.87	มาก
11. จัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถวางแผนการใช้ จ่ายเงินในเดือนถัดไปได้			3.75	0.90	มาก
รวม			3.83	0.84	มาก

ตารางที่ 3 สภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามของ
กลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 (259 คน)

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับความ คิดเห็น
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน			
1. อ่านหนังสือไม่ออกจึงไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้	2.77	1.01	ปานกลาง
2. เขียนหนังสือไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือมาจึงทำให้จด บันทึกไม่ได้	2.78	1.01	ปานกลาง
3. สายตาพร่ามัวมองไม่ค่อยเห็นทำให้ไม่อยากจดบันทึกบัญชี	2.69	1.04	ปานกลาง
4. ทำนอยขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน	3.30	1.01	ปานกลาง
5. ขาดแหล่งข้อมูลในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำบัญชี ครัวเรือน	3.46	0.85	ปานกลาง
6. ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน	3.57	0.94	มาก
7. ขาดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน	3.54	0.98	มาก

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับความ คิดเห็น
8. ขาดการช่วยเหลือแนะนำ อธิบายในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน	3.56	0.93	มาก
9. ขาดบุคคลที่คอยช่วยทำบัญชีครัวเรือน	3.45	0.96	ปานกลาง
10. มีภารกิจที่รับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้	3.48	0.94	ปานกลาง
11. ไม่เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน	3.23	1.02	ปานกลาง
12. ไม่สามารถจดจำรายการ รายรับ-รายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้	3.37	0.99	ปานกลาง
13. ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในการจัดบันทึกบัญชี	3.27	1.04	ปานกลาง
14. เกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซาก	3.30	0.99	ปานกลาง
15. ความยากในการทำบัญชีครัวเรือนทำให้ไม่อยากทำบัญชีครัวเรือน	3.29	1.02	ปานกลาง
16. เมื่อบันทึกบัญชีครัวเรือนแล้ว ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์	3.24	1.03	ปานกลาง
17. สถานที่จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนไม่เหมาะสมเท่าที่ควร	2.96	1.02	ปานกลาง
รวม	3.28	0.99	ปานกลาง

การอภิปรายผล

1. การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรบ้านหินลาดหมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนตัวอย่าง 259 คน โดยบริบทเบื้องต้นเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี เป็นวัยกลางคนที่กำลังมีกำลังร่างกายในการทำงานที่จะก่อสร้างสร้างตัวด้วยการประกอบอาชีพทางการเกษตร ทั้งทำสวนและทำนาเป็นหลักตลอดทั้งปี ขณะที่ระดับการศึกษา มีองค์ความรู้อยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนมาก เนื่องจากบริบท

เบื้องต้นเป็นกำลังสำคัญตั้งแต่เด็กที่ต้องมีการใช้แรงงานช่วยเหลือครอบครัวในการทำเกษตรกรรมและหารายได้เพื่อมาจุนเจือครอบครัวซึ่งโอกาสในการเรียนระดับที่สูงขึ้นมีค่อนข้างน้อย ทำให้หลายครอบครัวเมื่อถึงวัยอันเหมาะสมจึงต้องมีการแยกครอบครัวด้วยการแต่งงานออกไปเพื่อหาคู่ครองและมีบุตรหลานในการเป็นแรงงานในการทำการเกษตร โดยในแต่ละครัวเรือนจะมีสมาชิกประมาณ 4-6 คน อันเนื่องจากส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นจำนวนมากกว่า 6 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 51.35 ถือว่าในแต่ละครัวเรือนมีพื้นที่จำนวนมากในเขตชนบท และสามารถทำให้เกิดรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 4,001-

10,000 บาท ถ้าคิดเป็นรายได้เฉลี่ยต่อปีอยู่ระหว่าง 48,012-120,000 บาท ในขณะที่รายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนมีจำนวนต่ำกว่า 4,000 บาท คิดเป็นรายจ่ายรวมเฉลี่ยรายปีจำนวนต่ำกว่า 48,000 บาท ถือว่ามีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ อันเนื่องจากบริบทของคนในพื้นที่เป็นคนที่ประหยัด และมีทรัพยากรธรรมชาติที่พอเพียงชีพได้ตามความเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้ภาระหนี้สินรวมเฉลี่ยรายเดือนในปัจจุบันในแต่ละครัวเรือนมีต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นภาระหนี้สินรวมเฉลี่ยรายปีต่ำกว่า 120,000 บาท แต่อย่างไรก็ตามโอกาสการก่อหนี้สินมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น อันเนื่องจากราคาสินค้าการเกษตรตกต่ำและสภาพอากาศแปรผันตลอดเวลา สอดคล้องกับทศพร แก้วขวัญไกรและคณะ (2559) พบว่า คนในชุมชนชนบทส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนและมีค่าใช้จ่ายแต่มีหนี้ที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปีถึงกระนั้นก็ตามถึงมีรายได้จำกัดต่อการบริโภคในครัวเรือน

2. พฤติกรรมและทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สิน หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พฤติกรรมของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดนั้น ส่วนใหญ่รู้จักในการจัดทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลางว่ามีความสำคัญ

และมีประโยชน์ในการพิจารณาถึงรายรับ-รายจ่ายของการบริโภค อุปโภคสินค้าและบริการในแต่ละวัน สอดคล้องกับจันทร์เพ็ญดวงแก้ว (2552) และทศพร แก้วขวัญไกร (2561: 17) กล่าวว่า การทำบัญชีสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออมและการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่า ดังนั้นการทำให้บัญชีครัวเรือนจึงทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สินและเงินคงเหลือในแต่ละวัน แต่ในทางปฏิบัติในการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดนั้น มีความใส่ใจน้อยมากกล่าวคือ ได้มีการเริ่ม 3 เดือนที่ผ่านมาและดำเนินการเป็นการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นรายเดือน มิได้จดบันทึกเป็นรายวัน ซึ่งทำให้บางครั้งเกิดสับสนของการมาจดบันทึกย้อนหลังเพื่อตรวจสอบการเงินของครัวเรือน ทั้งที่มีการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐผู้ผ่านองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลาหลายปีแล้ว ขณะที่ทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด โดยภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนและตระหนักถึงข้อมูล รายละเอียดที่ได้เกิดจากรายรับ-รายจ่ายครัวเรือน ทำให้เกิดระบบ ขั้นตอนอย่างมีเหตุผลต่อการใช้จ่ายเงินของคนในครัวเรือน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ที่ดีต่อการวางแผนทางการเงินที่สามารถส่งผลในระยะยาวถึงความผาสุก อันเกิดจากตระหนักถึงการใช้จ่ายที่จะทราบถึงรายจ่ายที่ไม่พึงประสงค์

และบริหารเงินที่ได้มาทั้งออมและชำระหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนหน้า

ส่วนสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดนั้น พบว่า ปัจจัยหลักส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ถือว่าเป็นสิ่งใหม่ของตนเองที่ไม่เคยทำอย่างเป็นระบบ อีกทั้งดั้งเดิมก็มีการใช้จ่ายทำด้วยความเคยชิน กล่าวคือ มีก็ใช้จ่าย ไม่มีก็หยิบยืมทั้งในระบบและนอกระบบ ด้วยการจัดการวันต่อวัน มิได้วางแผนในอนาคต นอกจากนั้นการเริ่มต้นในการทำบัญชีครัวเรือนขาดผู้รู้ในชุมชนที่จะแนะนำอย่างจริงจังและตอบปัญหาที่เกิดขึ้นในการจดบันทึกทำให้ส่งผลต่อความเบื่อหน่ายและขาดแรงจูงใจในการจดบันทึกรายรับรายจ่ายในแต่ละวัน ขณะที่บางส่วนมีการจดบันทึกเช่นกันแต่ไม่ได้ทำทุกวัน เป็นการทำเป็นอาทิตย์หรือทำเป็นเดือนและนี่ถึงรายรับรายจ่ายย้อนหลัง โดยมีได้ลงรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้จ่าย เพียงเขียนคร่าวๆ ว่าได้รายรับรวมๆ เท่าไร รายจ่ายรวมๆ เท่าไร ซึ่งมีได้บงบอกว่าได้จากรายรับ-รายจ่ายอะไรบ้าง สอดคล้องกับวาริพิน มงคลสมัย (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่ารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนเป็นสมุดบัญชีตามรูปแบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีครัวเรือน เพราะชุมชน

ขาดความเข้าใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือน และเมื่อมีการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ชุมชนสนใจการบันทึกบัญชีครัวเรือนตามรูปแบบสมุดบัญชีนักวิจัยโดยการแยกค่าใช้จ่ายที่จำเป็น และค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกจากกัน และการนำแนวพระราชดำริ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการใช้จ่ายเงินทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและมีเงินออมมากขึ้น การทำบัญชีทุกวันเพราะจะรู้การใช้จ่ายในบัญชีครัวเรือนที่ชัดเจนทำให้รู้ว่ารายจ่ายของครอบครัวส่วนมากมาจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น สอดคล้องกับปรีชา ปาโนรัมย์และคณะ (2552: 730) กล่าวว่า การแก้ปัญหาความยากจนนั้น พื้นฐานต้องทราบถึงรูปแบบทั้งสิ้น 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ดินทำกิน ด้านรายได้ ด้านรายจ่าย ด้านหนี้สิน ด้านการศึกษา และด้านสังคม โดยถือว่ารายได้และรายจ่ายที่ส่งผลต่อการปรับโครงสร้างหนี้สินในอนาคตได้ ขณะที่ปัจจัยอื่นๆ เป็นปัจจัยรองที่ต้องเฝ้าระวัง อันประกอบด้วยมีภารกิจที่รับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถที่จะจดบันทึกรายรับรายจ่ายได้ในแต่ละวัน อีกทั้งไม่มีคนคอยช่วยในการจัดทำบัญชีครัวเรือน รวมทั้งการอ่านหนังสือไม่ออกเนื่องจากการศึกษาที่น้อยและสายตาที่พร่ามัวไม่ค่อยเห็น เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยรองที่มีใช้ประเด็นหลักในการจะทำให้เกิดสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่อย่างใด

สรุป

จากการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัย พฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี เป็นเกษตรกรและมีอาชีพรับจ้างทั่วไปนอกฤดูกาล มีภาระหนี้สินต่ำกว่า 100,000 บาท ต่อปี วัตถุประสงค์ที่ 2 พฤติกรรมและทัศนคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีระดับความเข้าใจปานกลางในการทำบัญชีครัวเรือน แต่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำบัญชีครัวเรือนและเห็นความสำคัญที่ส่งผลดีระยะยาว ขณะที่ปัญหาอุปสรรคนั้น พบว่า ขาดความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ต้องอ่านเนื่องจากทำแล้วไม่เข้าใจ หากคนปรึกษาช่วยเหลือแนะนำที่เข้าใจในชุมชนเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีน้อยมาก จึงทำให้ขาดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดต่อการลดภาระหนี้สินในอนาคต ดังนี้

1. พฤติกรรมและทัศนคติของการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหิน

ลาด ตำบลหินลาด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ มีทิศทางในทางบวกที่มีการยอมรับถึงความสำคัญและเกิดประโยชน์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและตระหนักถึงรายรับรายจ่ายที่สามารถลดภาระหนี้ได้ในอนาคตถ้ามีการวางแผนที่ดี เพียงแต่ขาดความรู้ความเข้าใจรวมทั้งแรงจูงใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนั้น ผู้นำชุมชนหรือกลุ่มเกษตรกรบ้านหิน

ลาดควรมีการจัดส่งตัวแทนไปอบรมในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับหน่วยงานราชการเพื่อฐานข้อมูลในกลุ่มเกษตรกรที่จะเป็นตัวหลักในการส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดทำบัญชีครัวเรือน อีกทั้งเชิญผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานราชการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มาในพื้นที่เพื่ออธิบายโดยภาพรวมให้เห็นถึงความสำคัญและตระหนักในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง ทั้งติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. พัฒนารูปแบบหรือแบบฟอร์มในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาด หมู่ 4, หมู่ 5, หมู่ 6 และหมู่ 9 ที่เข้าใจง่ายด้วยการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรบ้านหินลาดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนที่สามารถอ่านและวิเคราะห์ได้ทันทีเมื่อเห็นตัวเลขรายรับ-รายจ่ายผ่านการจัดทำบัญชีครัวเรือน

เอกสารอ้างอิง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สทบ.), สำนักงาน. (2561). ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 12

สิงหาคม 2561, จาก www.villagefund.or.th/document/ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ

จันทร์เพ็ญ ดวงแก้ว. (2552). ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2561 , จาก <http://www.it4social.net/space/index.php>

ทศพร แก้วขวัญไกร. (2561). การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความอยู่รอดการจัดการกลุ่มชุมชนทอผ้าไหม อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา,5(2), 67-85.

ทศพร แก้วขวัญไกร, บัญชา จันทราช, ภาวิษาหาญ พะนุรัมย์, รุ่งนภา เมินดี, ศิระเพ็ชรจำเริญสุข, และวงษ์ฉาแฝงรักษา. (2559). การวิจัยเชิงปฏิบัติการบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเสม็ดอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์. ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “ราชภัฏวิจัยครั้งที่ 4”. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติจัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์

ปรีชา ปาโนรัมย์, ทศพร แก้วขวัญไกร, และกุลกัญญา ศรีสุข. (2552). การพัฒนาแบบบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาความยากจน: กรณีศึกษาบ้านโคกใหญ่หมู่ 9 ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิจัย มข, 14(8), 724-734.

พลพันธ์ โคตรจรัส, อ้อทิพย์ ราษฎร์นิยม, รัชพันธุ์ เขตจิตร, ประภาพร เฟื่องฟูสกุล, ทิพย์วิมล วงศ์รัตนชัย และวรรณสินธ์ สัตนานาวัตร. (2555). การวิเคราะห์บัญชีรายรับ-รายจ่ายครัวเรือน ตำบลองค์กร อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก. รายงานวิจัยสำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วาริพัฒ มงคลสมัย. (2552). การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

สายสมร สังข์เมฆ. (2559). การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 1(3), 26-35.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564. สืบค้นเมื่อ
27 สิงหาคม พ.ศ. 2561, จาก

http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. (2559). ระบบสถิติทางการทะเบียน. สืบค้นเมื่อ 2
สิงหาคม พ.ศ. 2561, จาก

<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>

สิน พันธุ์พินิจ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the
assessment of criterion- referenced test item validity. **Dutch Journal of
Educational Research**, 2, 49-60.

Yamane, Taro. (1970). **Statistics – An Introductory Analysis**. 2nd. ed. Tokyo: John
Weather Hill, Inc.